

Av. Ezgi KARAÇOBAN (LL.M.)

**ENERJİ ŞARTI ANLAŞMASI VE
BU KAPSAMDA YATIRIMCI İLE
TARAF DEVLET ARASINDAKİ
YATIRIM UYUŞMAZLIKLARININ
ÇÖZÜMÜ**

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	3
ÖZET.....	5
ABSTRACT	7
İÇİNDEKİLER.....	9
KISALTMALAR	15
GİRİŞ	17

BİRİNCİ BÖLÜM ENERJİ ŞARTI ANLAŞMASI

I. ENERJİ ŞARTI ANLAŞMASI'NIN TARİHSEL SÜRECİ VE ANLAŞMAYA HAKİM OLAN İLKELER.....	19
A. Genel Olarak	19
B. Enerji Şartı Anlaşması'nın Tarihsel Süreci.....	21
C. Enerji Şartı Anlaşması'nın Hukuksal Niteliği.....	25
D. Enerji Şartı Anlaşması'nın Amacı ve Kapsamı	27
E. Enerji Şartı Anlaşması'na Hakim Olan İlkeler.....	32
1. Genel Olarak.....	32
2. En Çok Gözetilen Ulus Kaydı ve Ulusal Muamele.....	33
3. Âdil ve Eşit Muamele Yükümlülüğü.....	34
4. Ayrımcılık Yapmama	36
5. Devletlerin Egemenliği İlkesi.....	37
6. Kayıpların Telafi Edilmesi	39
7. Tam Tazminat Ödemeden Kamulaştırma Yasağı.....	40

8. Sermayenin Serbestçe Transferi İlkesi.....	42
9. Enerji Şartı Anlaşması'na Hakim İlkelerin Dünya Ticaret Örgütü'nün Temel İlkeleri Kapsamında Değerlendirilmesi .	43
II. ENERJİ ŞARTI ANLAŞMASI'NIN KURUMSAL YAPISI VE ANLAŞMANIN UYGULANMASI.....	45
A. Enerji Şartı Anlaşmasının Kurumsal Yapısı.....	45
B. Enerji Şartı Anlaşması'nın Muvakkaten Uygulanması.....	47
C. Anlaşmadan Çekilme	53

İKİNCİ BÖLÜM
ENERJİ ŞARTI ANLAŞMASI KAPSAMINDA
YATIRIMCI İLE TARAF DEVLET ARASINDAKİ
YATIRIM UYUŞMAZLIKLARI

I. ENERJİ YATIRIMI KAVRAMI VE UNSURLARI	57
A. YATIRIM	57
1. Genel Olarak	57
2. Yatırımın Gerçekleştiği Coğrafi Alan.....	59
3. Yatırımın Konusu.....	60
a. Kanun ve Anlaşmalarda Yatırımın Tanımı	60
b. Enerji Şartı Anlaşması'na Göre Yatırım.....	62
4. Yatırımın Hukuka Uygun Olması	66
B. YATIRIMCI	68
1. Genel Olarak	68
2. Yatırımcının Hukuki Niteliği	69
3. Yatırımcının Tâbiyeti.....	70
a. Tâbiyetin Tespiti	71
aa. Gerçek Kişilerde Tâbiyetin Tespiti.....	71

bb. Tüzel Kişilerde Tâbiyetin Tespiti	73
i. Kuruluş Yeri Sistemi	74
ii. İdare Merkezi Sistemi	76
b. Yatırımcı Vasfının Tespitinde Kontrol Sistemi	77
c. ICSID Tahkiminde ve Enerji Şartı Anlaşmasında Yatırımcı Kavramı.....	81
C. DEVLET	85
1. Kaynak Devleti.....	85
2. Ev Sahibi Devlet.....	86
II. YATIRIM UYUŞMAZLIKLARI VE UYUŞMAZLIK KAYNAKLARI	89
A. GENEL OLARAK.....	89
B. UYUŞMAZLIKLARIN KAYNAKLARI.....	90
1. Yatırımcının Mal Varlığına El Konulması (Kamulaştırma/Millileştirme).....	92
2. Ödemelerin Transferi Süresince Devlet Tarafından Yapılan Engellemeler	94
3. Muamele Standartlarının İhlâli.....	95
4. Sözleşme Koşullarındaki Değişiklikler	98
III. ENERJİ ŞARTI ANLAŞMASI KAPSAMINDA DÜZENLENEN YATIRIM UYUŞMAZLIKLARINA DAİR ÇÖZÜM METOTLARI.....	99
A. Yatırım Uyuşmazlıklarında Doğru Çözüm Yöntemlerinin Tespiti.....	99
B. EŞA Tarafı Devletler Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözüm Yolları.....	101
1. Diplomatik Yolların Kullanılması.....	104

2. Ad Hoc Tahkime Başvuru.....	105
C. Yatırımcı ile Taraf Devlet Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü	108
1. Genel Olarak	108
2. Enerji Şartı Anlaşması m. 26 Hükümünün Kapsamı	110
3. Enerji Şartı Anlaşması m. 26 Kapsamında Uyuşmazlık Çözüm Metotları	112
a. Karşılıklı İyi Niyet	112
b. Ulusal Mahkemeye Başvuru	114
c. Önceden Kararlaştırılmış Bir Çözüm Yoluna Başvuru.....	118
d. Uluslararası Tahkim.....	119
4. EŞA m. 27 ve m. 26'nın Değerlendirmesi	122

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ENERJİ ŞARTI ANLAŞMASI KAPSAMINDA YATIRIMCI İLE TARAF DEVLET ARASINDAKİ YATIRIM UYUŞMAZLIKLARININ TAHKİM YOLU İLE ÇÖZÜMÜ

I. ULUSLARARASI YATIRIM UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜM MERKEZİ (ICSID).....	125
A. ICSID'İN KURULUŞU, YAPISI VE NİTELİKLERİ.....	125
1. Genel Olarak	125
2. ICSID Tahkim Merkezinin Yapısı	128
B. ICSID TAHKİM KURALLARI VE EŞA KAPSAMINDA ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR.....	130
1. ICSID Yargılama Yetkisi	130
a. Yazılı Tahkim Rızasının Varlığı.....	131

b. Uyuşmazlığın Ev Sahibi Devlette Yapılan Bir Yatırımdan Kaynaklanması.....	132
c. Uyuşmazlığın Hukuki Bir Uyuşmazlıktan Doğması	135
d. Uyuşmazlığın Bir Taraf Devlet ve Diğer Bir Taraf Devlet Vatandaşı Yatırımcıdan Kaynaklanması	135
2. Esasa Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	137
3. ICSID Tahkim Süreci.....	139
C. HAKEM KARARLARININ İCRASI.....	140
D. UYUŞMAZLIK ÖRNEKLERİ.....	143
1. Genel Olarak.....	143
2. Libananco Holdings Co. Limited v. Turkey.....	143
3. Cementownia "Nowa Huta" S.A. v. Turkey.....	147
4. Europe Cement Investment & Trade S.A. v. Republic of Turkey,.....	149
5. Alapli Elektrik B.V. v. Turkey	151
6. Nabucco Gas Pipeline International GmbH in Liqu. v. Turkey.....	154
II. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ULUSLARARASI TİCARET HUKUKU KOMİSYONU (UNCITRAL.....	154
A. GENEL OLARAK.....	154
B. AD HOC TAHKİMİN GENEL ÖZELLİKLERİ, AVANTAJ VE DEZAVANTAJLARI.....	156
C. UNCITRAL TAHKİM KURALLARI ÇERÇEVESİNDE TAHKİM.....	158
D. UNCITRAL TAHKİM KURALLARI VE EŞA İLİŞKİSİ ..	161
E. UYUŞMAZLIK ÖRNEKLERİ.....	162
1. Genel Olarak.....	162

2. Yukos Davası	163
III. STOCKHOLM TİCARET ODASI TAHKİM ENSTİTÜSÜ (STOCKHOLM TAHKİM ENSTİTÜSÜ)	165
A. STOCKHOLM TİCARET ODASI TAHKİM ENSTİTÜSÜ'NÜN KURULUŞU, YAPISI VE NİTELİKLERİ.....	165
B. SCC TAHKİM KURALLARI.....	168
C. TAHKİM YARGILAMASI.....	170
1. Genel Olarak	170
2. Usuli Hükümler.....	171
3. Karar.....	173
D. UYUŞMAZLIK ÖRNEKLERİ	175
1. Genel Olarak	175
2. Cem Cengiz Uzan v. Turkey.....	175
SONUÇ	179
KAYNAKÇA.....	183